

Vienota problēma visu izmēru uzņēmumos – speciālistu trūkums

Avots: Luminor

Darbspēka izmaksas Latvijā turpina pieaugt, un līdz ar tām mainās arī uzņēmumu prioritātes. Arvien vairāk uzņēmumu plāno investēt automatizācijā un digitalizācijā, vienlaikus kvalificēta darbspēka piesaiste un noturēšana kļūst par vienu no lielākajiem izaicinājumiem. Īpaši izteikta šī problēma ir mazajiem uzņēmumiem reģionos, kur demogrāfiskās tendences ierobežo darbspēka pieejamību. Savukārt tehnoloģiju ieviešana nemazina nepieciešamību – tā maina prasmes, kas no darbiniekiem tiek sagaidītas.

Eurostat dati liecina, ka pērn viens darbinieks Latvijā uzņēmumam stundā izmaksāja vidēji 16,3 eiro, Lietuvā – 17,8 eiro, bet Igaunijā – 21,1 eiro. Baltijā šīs izmaksas saglabājas zem Eirozonas vidējā līmeņa, tomēr arī šeit vērojams izmaksu kāpums – Lietuvā stundas darbspēka izmaksas pērn pieauga par 9 %, kas bija viens no straujākajiem pieaugumiem Eirozonā. Pieaugošās darbspēka izmaksas arvien vairāk mudina uzņēmumus ieguldīt automatizācijā, digitalizācijā un citos risinājumos, kas palīdz paaugstināt produktivitāti un saglabāt konkurētspēju. Luminor aptaujas dati liecina, ka katrs ceturtais mazais un vidējais uzņēmums šogad plānoja investēt mākslīgā intelekta un automatizācijas risinājumos, kā arī palielināt izdevumus darba algām un investēt darbinieku apmācībās un talantu attīstībā.

"Automatizācija kopumā palīdz uzņēmumiem paaugstināt efektivitāti un daļu darbu paveikt ar mazākiem resursiem, taču vienlaikus rada jaunu problēmu, jo ir nepieciešami darbinieki, kas ar jaunajām sistēmām māk strādāt. Mūsu aptaujas dati liecina, ka tikai 6 % mazo un vidējo uzņēmumu uzskata, ka mākslīgais intelekts nākotnē ļaus samazināt darbinieku skaitu. Tas nozīmē, ka pieaug nepieciešamība ieguldīt darbinieku apmācībās, kas palielina

kopējās izmaksas, vienlaikus stiprinot uzņēmumu spēju noturēt kvalificētus darbiniekus ilgtermiņā. Gan mazāku uzņēmumu ar apgrozījumu līdz vienam miljonam eiro, gan vidēju un lielu uzņēmumu viens no galvenajiem izaicinājumiem bieži vien ir ne tikai jaunu prasmju attīstīšana, bet esošo darbinieku noturēšana. Šī problēma ir īpaši izteikta reģionos, kur uzņēmumi saskaras ne tikai ar kvalificētu speciālistu, bet arī kopumā darbaspēka trūkumu. Tāpēc uzņēmumu konkurētspēju arvien vairāk nosaka spēja vienlaikus ieguldīt gan tehnoloģijās, gan cilvēkos," norāda **Uģis Počs, Luminor bankas Mazo un vidējo uzņēmumu apkalpošanas nodaļas vadītājs.**

To apliecina arī jaunākie darba tirgus dati – lai gan gada sākumā bezdarbs pret iepriekšējo ceturksni nedaudz pieauga, gada griezumā vērojamas pozitīvas izmaiņas un izrāviens tieši jauniešu nodarbinātībā. Centrālās statistikas pārvaldes darbaspēka apsekojums liecina, ka 2026. gada 1. ceturksnī bezdarba līmenis Latvijā bija 7 %. Vienlaikus ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits pret iepriekšējo ceturksni ir pakāpies līdz 427,4 tūkstošiem, norādot uz darbaspēka rezervi. Pozitīvs pavērsiens vērojams jauniešu (15–24 gadi) vidū, kur nodarbinātība 1. ceturksnī sasniedza 31,6 % (59,6 tūkstoši nodarbināto), bet jauniešu bezdarbs nokrita līdz 9,4 % (6,2 tūkstoši bezdarbnieku), uzstādot zemāko līmeni pēdējo 18 gadu laikā.